

Na temelju članka 31. Statuta Hrvatske komore psihoterapeuta, Zagreb, Maksimirska 51a, Skupština Hrvatske komore psihoterapeuta na svojoj 4. Sjednici, održanoj dana 28.06.2021. godine donijela je

ETIČKI KODEKS HRVATSKE KOMORE PSIHOTERAPEUTA

Uvodne odredbe	2
Temeljna načela	3
1. ODGOVORNOST	3
2. STRUČNOST.....	4
3. MORALNI I ZAKONSKI STANDARDI	5
4. POVJERLJIVOST	6
5. DOBROBIT KLIJENTA	7
6. PROFESIONALNI ODNOSI.....	8
Posebne odredbe	8
7. IZJAVE ZA JAVNOST	8
8. NAČINI PROCJENE.....	10
9. PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA	11
10. RAD NA DALJINU	12
Završne odredbe	12

Uvodne odredbe

Ovim Etičkim kodeksom definiraju se zajedničke vrijednosti i opći standardi rada kojih su se psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti¹ - članovi Hrvatske komore psihoterapeuta (u daljnjem tekstu HKPT), dužni pridržavati u svom stručnom radu, sukladno Zakonu o djelatnosti psihoterapije (NN 64./18.) i pripadajućim pravilnicima.

Članovi HKPT-a su psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti koji su upisani u pripadajući Imenik HKPT-a. Ovaj Kodeks je obvezujući za članove HKPT-a. Zahtjev za prihvaćanje u Registar Hrvatske komore psihoterapeuta obvezuje članove HKPT-a da se pridržavaju svih načela ovog Etičkog kodeksa. Svi članovi HKPT-a prihvaćaju da se etičke dileme i povrede Etičkog kodeksa reguliraju i procesiraju kroz Pravilnik o radu disciplinskog suda.

Načela navedena u Etičkom kodeksu primjenjiva su na cjelokupnu djelatnost psihoterapije.

U slučaju kada se u psihoterapijsku praksu uključuju i osobe koje su u procesu psihoterapijske izobrazbe (edukanti psihoterapije), edukatori su odgovorni za to da ih upoznaju s obvezom postupanja u skladu s Etičkim kodeksom. Edukanti psihoterapije su dužni u svom radu pridržavati se načela Etičkog kodeksa te se u slučaju dvojbi i pitanja savjetovati s edukatorom.

Poštovanje odredbi Etičkog kodeksa obvezno je za psihoterapeute i savjetodavne terapeute u radu na svim područjima provođenja psihoterapijske prakse, sa svim skupinama klijenata (odrasli, adolescenti, djeca...), u svim oblicima rada (individualna, partnerska, obiteljska, grupna...) te izvedbenim načinima (fizička, on-line psihoterapija).

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su stručnjaci koji u svom radu primjenjuju važeće nacionalne i međunarodne standarde i propise kao i dobre prakse psihoterapijskog i savjetodavnog rada, te se u svom radu oslanjaju i promiču opća etička načela psihoterapijske struke.

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju čast, vrijednost i dostojanstvo pojedinca te nastoje očuvati i zaštititi osnovna ljudska prava.

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su posvećeni unapređenju znanja o ljudskom ponašanju i doživljavanju, povećavanju razumijevanja ljudi o sebi i drugima te korištenju tih znanja s ciljem promicanja zdravlja i dobrobiti ljudi. Slijedeći te ciljeve, trude se zaštititi dobrobit:

- svih onih koji traže njihove usluge tj. klijenata
- onih koji su povezani s njihovim klijentima (kada to nije u konfliktu s potrebama njihovih klijenata)
- svih sudionika u mogućim istraživanjima, koji su predmet tih istraživanja

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju druge članove vlastite profesije i članove srodnih profesija trudeći se, koliko je to moguće i gdje se ne sukobljava s interesima njihovih klijenata, osigurati protok svih informacija uz međusobno poštovanje.

Svoje vještine koriste samo u svrhu koja je u skladu s ovim vrijednostima, ne dopuštajući ni drugima da ih zloupotrebljavaju.

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti odgovorni su za provođenje etičkih principa, ugrađenih u ovaj Etički kodeks, u svoj profesionalni rad kao bazu dobre prakse, a ne kao minimalne standarde.

¹ Sve imenice napisane u muškom rodu, u daljnjem tekstu, odnose se na osobe oba spola

Psihoterapeut i savjetodavni terapeut će pisano potvrditi samo one činjenice koje je utvrdio sam i/ili u suradnji s drugim stručnjacima.

Tražeci za sebe slobodu ispitivanja i komuniciranja, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti istovremeno prihvaćaju odgovornost koju ta sloboda zahtijeva: stručnost, objektivnost u primjeni vještina, brigu za dobrobit klijenata, kolega, studenata, sudionika u istraživanjima, članova Komore i odgovarajućih strukovnih društava.

U skladu s tim idealima psihoterapeut i savjetodavni terapeut je suglasan s detaljnim etičkim načelima u sljedećim područjima:

- odgovornost
- stručnost
- moralni i zakonski standardi
- povjerljivost
- dobrobit klijenta
- profesionalni odnosi

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti u potpunosti surađuju sa svojim profesionalnim, nacionalnim i europskim organizacijama, udruženjima te HKPT-om tako da odmah i u potpunosti odgovaraju na upite i zahtjeve bilo kojeg pravomoćno ustanovljenog etičkog ili profesionalnog povjerenstva, udruge ili organizacije, čiji su član ili kojoj pripadaju.

Temeljna načela

1. ODGOVORNOST

Opće načelo: U davanju usluga, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti zadržavaju najviše standarde svoje profesije. Prihvaćaju odgovornost za posljedice svojih postupaka i nastoje osigurati primjereno korištenje svojih usluga, pri čemu dobrobit klijenta smatraju svojom prvom i osnovnom odgovornošću.

Načelo 1.a: Kao praktičari, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti znaju da snose ozbiljnu društvenu odgovornost jer njihove preporuke i profesionalni postupci mogu promijeniti živote drugih ljudi. Vode računa o osobnim, socijalnim, organizacijskim, materijalnim, ambijentalnim i političkim okolnostima te pritiscima koji bi mogli dovesti do krivog korištenja njihova utjecaja.

Načelo 1.b: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti sa svojim klijentima unaprijed pojašnjavaju sve ono što bi moglo biti relevantno za njihov zajednički rad. Izbjegavaju odnose koji bi mogli smanjiti njihovu objektivnost ili proizvesti konflikt interesa. Poseban oprez potreban je kod psihoterapeuta ili savjetodavnog terapeuta u slučaju mogućih višestrukih uloga te trebaju izbjegavati bivanje u višestrukim odnosima.

Načelo 1.c: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su dužni sprečavati iskrivljavanje, krivo korištenje, ograničavanje ili prikriivanje svojih nalaza od strane neke institucije ili organizacije čiji su zaposlenici.

Načelo 1.d: Kao članovi nacionalnih ili organizacijskih tijela, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ostaju vjerni najvišim standardima svoje profesije.

Načelo 1.e: Kao učitelji ili treneri, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prihvaćaju svoj temeljni zadatak pomaganja drugima u stjecanju znanja i vještina. Zadržavaju visoke standarde

obrazovnog odnosa te pružaju objektivne, potpune i točne informacije o edukaciji koju provode te o zakonskim propisima i Etičkom kodeksu.

Načelo 1.f: Kao istraživači, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prihvaćaju odgovornost za odabir istraživačkih tema i metoda istraživanja, analiziranja i izvještavanja. Svoja istraživanja pažljivo planiraju kako bi smanjili mogućnost izvođenja krivih zaključaka na temelju svojih pronalazaka. Omogućuju temeljitu raspravu o ograničavanju dobivenih rezultata, osobito kada se njihov rad dotiče društvene regulative ili pak može biti upotrijebljen na štetu ljudi specifičnih dobrih, spolnih, etničkih, socioekonomskih ili drugih društvenih skupina. Pri objavljivanju izvještaja svoga rada, ne skrivaju rezultate koji nisu potvrdili početnu hipotezu te poštuju postojanje alternativnih hipoteza i objašnjenja onoga što su pronašli tijekom istraživanja. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti pripisuju si samo one radove koje su stvarno obavili. Sa svim relevantnim osobama i organizacijama unaprijed pojašnjavaju očekivanja vezana uz davanje i korištenje rezultata, istovremeno se trudeći što manje interferirati sa sredinom u kojoj se rezultati prikupljaju.

2. STRUČNOST

Opće načelo: Održavanje visokog standarda stručnosti, odnosno kompetencija, odgovornost je koju dijele svi psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti u interesu javnosti i profesije u cjelini. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prepoznaju granice svoje kompetencije i ograničenja tehnika koje koriste u svom radu. Nude samo one usluge i koriste samo one tehnike za koje su kvalificirani edukacijom i iskustvom. U područjima u kojima još ne postoje prepoznati standardi, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poduzimaju sve potrebne mjere opreza kako bi zaštitili dobrobit svojih klijenata. Održavaju i unapređuju razinu svojih kompetencija kroz različite oblike stručnog usavršavanja te u skladu s Pravilnikom o stručnom usavršavanju HKPT.

Načelo 2.a: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti istinito i točno označavaju te javnosti predstavljaju svoje kompetencije, obrazovanje, dodatne edukacije i iskustvo. Kao dokaz edukacijske i profesionalne kvalifikacije navode samo one stupnjeve ili kvalifikacije koje su stekli od cijjenjenih edukacijskih institucija i/ili institucija koje priznaje HKPT.

Jamče da su na primjeren način dostigli minimum profesionalnih standarda prema traženim kriterijima, načinima i metodama te prijavljuju svoje stručno usavršavanje HKPT-u. Poštuju i druge izvore edukacija, treninga i iskustva koje su stekli.

Edukanti psihoterapijskih škola predstavljaju se javnosti isključivo i nedvosmisleno kao edukanti psihoterapije dok ne steknu propisane uvjete za status psihoterapeuta ili savjetodavnog terapeuta.

Načelo 2.b: Kao praktičari, učitelji ili treneri, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti vrše svoje obveze brižljivo se pripremajući i osiguravajući svoju spremnost, tako da njihova praksa bude na razini najvišeg standarda, a način komunikacije precizan, suvremen i relevantan.

Načelo 2 c: Psihoterapijske škole koje osiguravaju edukacije psihoterapeuta i savjetodavnih terapeuta posebnu pozornost posvećuju brizi o slijeđenju etičkih načela i implementiranju istih u svoj rad, vodeći računa o osobnom i profesionalnom razvoju edukanata. U najvećoj mogućoj mjeri izbjegavaju višestruke uloge i osiguravaju najviše moguće edukacijske standarde.

Načelo 2.d: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju potrebu za stalnom edukacijom i osobnim razvojem te su otvoreni prema novim procedurama i promjenama u očekivanjima i vrijednostima koje nosi vrijeme.

Načelo 2.e: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prepoznaju razlike među ljudima obzirom na dob, spol, socijalno-ekonomske i etničke faktore ili pak njihove posebne potrebe s obzirom na specifična oštećenja. Tijekom svoje obuke dobivaju prikladan trening, iskustvo i savjete,

kako bi svim ljudima osigurali kompetentnu i primjerenu uslugu bez obzira na spol, rod, seksualni identitet ili preferencije, dob, rasu, narodnost, vjeru, političko uvjerenje, društveni položaj ili bilo koje druge okolnosti, poštujući pritom ljudska prava i dostojanstvo.

Načelo 2.f: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti znaju da njihovi osobni problemi i konflikti mogu interferirati s profesionalnom djelotvornošću. Stoga se suzdržavaju od poduzimanja bilo kakvih aktivnosti pri kojima bi njihovi osobni problemi mogli ugroziti kvalitetu rada ili pak na bilo koji način povrijediti klijenta, kolegu, studenta ili sudionika istraživanja. Postanu li svjesni svojih problema tijekom angažmana u takvoj aktivnosti, traže kompetentnu stručnu pomoć kako bi odredili trebaju li biti izuzeti, ograničiti djelokrug svojih profesionalnih aktivnosti ili dovršiti taj rad.

Načelo 2.g: Ulazeći u nova područja djelovanja, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti jamče da su prethodno završili edukaciju tj. trening u skladu s uvjetima koji se odnose na to polje djelovanja i da je njihov rad na najvišoj mogućoj razini. Jamče da taj rad ni na koji način ne umanjuje njihov sadašnji rad, ne ometa ga niti kolidira s njime.

Načelo 2.h: Ako potrebe klijenta prelaze mogućnosti psihoterapeuta ili savjetodavnog terapeuta, njihovo znanje i vještine, obavezan je uputiti klijenta na skrb drugom psihoterapeutu ili stručnjaku. Jednako tako, ako ocijeni da su mu u brizi za klijenta potrebni savjeti drugih stručnjaka, potražiti će superviziju ili konzultacije kompetentnog stručnjaka ili predložiti sazivanje konzilija.

3. MORALNI I ZAKONSKI STANDARDI

Opće načelo: Moralni standardi ponašanja osobna su stvar psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta kao i svih drugih građana, osim kada ti standardi mogu ugroziti ispunjavanje njihovih profesionalnih odgovornosti ili umanjiti javno povjerenje u psihoterapiju, psihoterapeute ili savjetodavne terapeute. Glede osobnog ponašanja, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti trebaju voditi računa o prevladavajućim standardima zajednice te o tome na koji način njihovo podudaranje s tim standardima, ili odstupanje od istih, može utjecati na kvalitetu njihova rada. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su, također, svjesni mogućeg utjecaja svoga javnog ponašanja na mogućnost kolega da provode svoje profesionalne dužnosti.

Zakonske standarde propisuje Zakon o djelatnosti psihoterapije i odgovarajući akti Komore.

Načelo 3.a: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti, kao profesionalci, djeluju u skladu s načelima, standardima, kodeksom i aktima HKPT koji se odnose na praksu. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti slijede relevantne državne zakone i propise. Ako su europski, nacionalni, pokrajinski, organizacijski i institucionalni zakoni, propisi i postupci u konfliktu s Etičkim kodeksom i standardima HKPT, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se obvezuju Etičkom kodeksu i standardima HKPT te, ukoliko je to moguće, djeluju u smjeru razrješavanja konflikta. Kao profesionalci, bave se razvojem propisa koji najbolje služe javnom interesu i rade na promjeni postojećih propisa koji ne koriste ili čak štete javnom interesu.

Načelo 3b: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti štite profesiju od neprofesionalnih akcija, projekata i procedura (npr. predavanja, radionice, intervjui, javni mediji, djelovanje na društvenim mrežama) koje nisu u skladu s profesionalnim standardima te poduzimaju potrebne korake da otklone iste.

Načelo 3.b: Kao poslodavci i namještenici, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se ne angažiraju u nehumanim postupcima niti postupcima koji rezultiraju ilegalnim ili neopravdanim akcijama te takve postupke ne opravdavaju. To se odnosi na postupke u praksi, pri zapošljavanju,

unapređivanju ili treningu, a postupci se zasnivaju na razmišljanjima/razmatranjima o rasi, invaliditetu, dobi, spolu, seksualnoj orijentaciji, religiji ili nacionalnom podrijetlu, ali nije ograničeno na iste.

Načelo 3.c: U svojim profesionalnim ulogama psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti izbjegavaju svako djelovanje koji bi moglo povrijediti ili umanjiti prava klijenata ili drugih koji bi time mogli biti oštećeni.

Načelo 3.d: Kao praktičari, učitelji, treneri i istraživači, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su svjesni činjenice da njihove osobne vrijednosti mogu imati utjecaj na način komuniciranja s ljudima, upotrebu tehnika, selekciju i prezentaciju nalaza ili materijala te prirodu ili primjenu istraživanja, stoga su usmjereni na kontinuirani rad na sebi.

Načelo 3.e: Radeći s potencijalno osjetljivim temama, prepoznaju i poštuju različite kulturološke kontekste i običaje te vode računa o mogućoj individualnoj osjetljivosti klijenata, studenata, edukanata ili drugih osoba u odnosu na takve teme.

4. POVJERLJIVOST

Opće načelo: Prva je obveza psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta poštivanje povjerljivosti informacija dobivenih tijekom rada. Te se informacije mogu otkriti drugima samo s pristankom osobe (ili njezina zakonskog zastupnika), osim u izvanrednim okolnostima kada bi zadržavanje informacije moglo rezultirati očitom opasnošću po samu osobu ili druge ljude. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti informiraju svoje klijente o zakonskim ograničenjima povjerljivosti. U redovnim okolnostima pristanak za otkrivanje informacija drugima, osoba treba dati u pisanom obliku.

Načelo 4.a: O informacijama dobivenim unutar psihoterapeutskog ili savjetodavnog odnosa raspravlja se samo iz profesionalnih razloga i u profesionalnom kontekstu, vodeći računa o dobrobiti klijenta te čuvajući povjerljivost podataka i odnos povjerenja. Prilikom pisanog ili usmenog izvještavanja psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti iznose samo podatke koji služe evaluaciji ili daljnjem upućivanju, bez zadiranja u privatnost klijenta.

Načelo 4.b: Psihoterapeut i savjetodavni terapeut koji u edukativne svrhe izlažu osobne informacije dobivene tijekom profesionalnog rada, treba prethodno dobiti pristanak ili pak na odgovarajući način prikriti sve informacije koje bi mogle dovesti do prepoznavanja osoba o kojima je riječ.

Načelo 4.c: Psihoterapeut i savjetodavni terapeut osigurava način čuvanja povjerljivosti pri pohranjivanju i raspoloživosti zapisa i onda kad nisu osobno prisutni. Obvezuju se čuvati dokumentaciju u skladu s Pravilnikom o načinu oglašavanja i isticanja naziva privatne prakse psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta, uvjetima prostora i opreme za rad psihoterapeuta i savjetodavnog psihoterapeuta te načinu vođenja i čuvanja dokumentacije.

Načelo 4 d: Nakon prestanka psihoterapijskog odnosa psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti dužni su trajno čuvati povjerljivost podataka o klijentu, edukantu i supervizantu.

Načelo 4.e: Radeći s maloljetnicima ili drugim osobama, koje nisu u stanju dati dobrovoljan i svjestan pristanak, psihoterapeut i savjetodavni terapeut posebno brine o tome da se interesi takvih u potpunosti zaštite te da se druge uključene osobe konzultiraju na prikladan način.

Načelo 4.f: Svoj rad s djecom i maloljetnicima, psihoterapeut i savjetodavni terapeut obavljat će uz uvažavanje osobnosti djeteta u skladu s Konvencijom o pravima djeteta Ujedinjenih naroda (New York, 1989.) i uz pismeni pristanak roditelja ili skrbnika. Poštovat će propise Zakona o djelatnosti psihoterapije.

5. DOBROBIT KLIJENTA

Opće načelo: Psihoterapeut i savjetodavni terapeut poštuje integritet ljudi i grupa s kojima rade te štite njihovu dobrobit. Dođe li do sukoba interesa između klijenata i ustanova, u kojima je psihoterapeut i savjetodavni terapeut zaposlen, on pojašnjava prirodu i smjer osobne lojalnosti i odgovornosti te sve strane informira o njihovim obvezama. Psihoterapeut i savjetodavni terapeut u potpunosti informira klijente o svrsi i prirodi svakog evaluacijskog, terapijskog, edukacijskog ili trening postupka te otvoreno potvrđuju da klijenti, edukanti, sudionici treninga ili sudionici u istraživanju, imaju slobodu izbora glede sudjelovanja. Nije etički vršiti pritisak da sudjeluju u postupku ili nastave primati usluge.

Načelo 5.a: Psihoterapeut i savjetodavni terapeut je stalno svjestan vlastitih potreba i svog potencijalno utjecajnog položaja u odnosu s klijentima, sudionicima treninga, ispitanicima i podređenima pa izbjegava iskorištavati njihovo povjerenje i ovisnost. Svakako nastoji izbjeći višestruke odnose koji bi mogli utjecati na njegovu profesionalnu procjenu te povećati rizik od iskorištavanja.

Načelo 5.b: Višestruki odnosi su odnosi u kojima psihoterapeut i savjetodavni terapeut istovremeno ili u nizu, ima dvije ili više uloga u odnosu na klijenta. Višestruki odnosi povećavaju ranjivost klijenta te ga mogu dovesti u stanje zbunjenosti oko prirode odnosa. To mogu biti dvije profesionalne uloge, rukovoditelj na radnom mjestu i terapeut; trener ili supervizor; trener i terapeut; trener i supervizor i slično. Kombinacija profesionalne i privatne uloge, terapeut je istovremeno u terapijskom odnosu s osobom koja je blisko povezana s nekim s kim je terapeut u profesionalnom ili privatnom odnosu, može također predstavljati višestruki odnos.

Višestruke uloge mogu postojati od početka terapijskog odnosa ili mogu nastati kasnije npr. promjena radne uloge, promjena organizacijske strukture i sl. Može doći do promjene u hijerarhijskom odnosu, psihoterapeut i savjetodavni terapeut postaje rukovoditelj, edukator ili mentor; može doći do promjene u suradnjom ili konkurentskom profesionalnom odnosu, suradnja u timu ili na projektu; može doći do promjene u privatnom odnosu, npr. razvijanje prijateljstva, ili doći do nenamjernog socijalnog kontakta u neplaniranim okolnostima. U navedenim situacijama psihoterapeut i savjetodavni terapeut mora višestruki odnos razriješiti na korist klijenta i uz poštivanje Etičkog kodeksa.

U slučaju kad zakon, politika institucije ili neka izvanredna okolnost zahtijeva od psihoterapeut i savjetodavnog terapeuta da preuzme više uloga, isti na početku pojašnjava da se i u drugoj ulozi vodi principima povjerljivosti i Etičkog kodeksa, osim u slučajevima nasilja nad djecom, maloljetnicima, starima, osobama s invaliditetom i drugim ranjivim skupinama.

Psihoterapeut i savjetodavni terapeut etički je odgovoran prepoznati višestruke odnose te procijeniti koje su njihove granice, koristi, rizici zlorabe ili ugrožavanja objektivnosti, a s ciljem čuvanja dobrobiti i autonomije klijenta. Treba preuzeti odgovornost da odnos postane jasniji i kulturno osjetljiviji te nastojati očuvati dogovorene granice.

Načelo 5.c: Pristane li davati usluge klijentu na zahtjev treće osobe, psihoterapeut i savjetodavni terapeut preuzima odgovornost razjašnjavanja prirode odnosa sa svim uključenim osobama.

Načelo 5.d: Iziskuju li zahtjevi organizacije da psihoterapeut i savjetodavni terapeut krši ova ili bilo koja druga etička načela, psihoterapeut i savjetodavni terapeut treba razjasniti prirodu konflikta između zahtjeva i načela, informirati sve stranke o etičkim odgovornostima psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta te poduzeti odgovarajuće mjere.

Načelo 5.e: Psihoterapeut i savjetodavni terapeut unaprijed jasno dogovara financijske uvijete čuvajući interese svojih klijenata, studenata, sudionika treninga ili sudionika u istraživanju. Ne

daje i ne prima bilo kakvu naknadu za upućivanje klijenata na profesionalne usluge. Dio svojih usluga posvetiti će radu za koji dobiva malu ili nikakvu financijsku naknadu.

Načelo 5.f: Psihoterapeut i savjetodavni terapeut završava klinički ili savjetodavni odnos čim postane jasno da klijent od njega nema koristi ili kad to klijent zatraži, te klijentu nude pomoć u nalaženju drugih izvora podrške ako je ista potrebna.

Načelo 5.g: U svom radu psihoterapeut i savjetodavni terapeut postupa ekonomično, sukladno racionalnoj psihoterapijskoj praksi, a nepotrebni psihoterapijski ili savjetodavni postupci nisu dopušteni, bez obzira na to tko snosi troškove rada s klijentom.

6. PROFESIONALNI ODNOSI

Opće načelo: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se s dužnom pažnjom ophode prema potrebama, posebnim kompetencijama i obvezama drugih stručnjaka s kojima surađuju. Poštuju preduvjete i obveze radnih sredina s kojima su ti stručnjaci povezani.

Načelo 6.a: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti razumiju područja stručnosti srodnih profesija. U potpunosti koriste sve profesionalne, tehničke i administrativne resurse koji najbolje služe interesima njihovih klijenata. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti odgovorni su osigurati svojim klijentima najbolje moguće usluge kako bi omogućili komplementarnu ili drugu pomoć koja im je potrebna.

Načelo 6.b: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poznaju i uzimaju u obzir tradicije i praksu drugih profesija s kojima rade te surađuju s njima. Kad je klijent istovremeno uključen u više psihosocijalnih tretmana, psihoterapeut i savjetodavni terapeut će profesionalno i odgovorno razmotriti situaciju. Razgovarat će s klijentom, kako bi smanjio rizik da dođe do konfuzije i sukoba nastojeći, gdje god je to moguće, održati jasne i dogovorene odnose s drugim stručnjacima koji su uključeni.

Načelo 6.c: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti koji zapošljavaju druge stručnjake ili stručnjake u edukaciji, prihvaćaju obvezu poticanja daljnjeg profesionalnog razvoja tih pojedinaca te osiguravaju uvjete za razvoj kompetencije. Osiguravaju odgovarajuće radne uvjete, pravovremene evaluacije, konstruktivne konzultacije i prilike za stjecanje iskustava.

Načelo 6.d: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne smiju iskorištavati seksualno, materijalno, emocionalno ili na neki drugi način svoje klijente, supervizante, edukante, zaposlenike, kolege ili sudionike u istraživanju.

Načelo 6.e: Ako je psihoterapeutu i savjetodavnom terapeutu poznato da neki drugi psihoterapeut i savjetodavni terapeut na neki način krši etiku, treba neformalno pokušati s njim riješiti problem upozoravajući ga na ponašanje. Neformalni korektivni postupci provode se pažljivo, vodeći računa o pravu na povjerljivost svih uključenih. No, ukoliko se kršenje etičkoga kodeksa ne može riješiti neformalnim putem, opetovano se ponavlja ili je pak ozbiljnije naravi, psihoterapeut i savjetodavni terapeut o tome treba obavijestiti i upozoriti HKPT. Neodgovorno je i neetično, prije utvrđivanja odgovornosti, iznositi svoje sumnje klijentu, njegovoj obitelji ili široj javnosti.

Posebne odredbe

7. IZJAVE ZA JAVNOST

Opća odredba: U komunikaciji s javnim glasilima, posebno pri korištenju digitalnog marketinga, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se s dužnom pažnjom ophode prema kolegama, psihoterapijskoj struci, drugim stručnjacima, korisnicima društvenih mreža i javnosti. Obvezuju se slijediti Pravilnik o načinu oglašavanja i isticanja naziva privatne prakse psihoterapeuta

i savjetodavnog terapeuta, uvjetima prostora i opreme za rad psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta te načinu vođenja i čuvanja dokumentacije.

Odredba 7.a: Najavljujući ili reklamirajući svoje profesionalne usluge, kako bi opisali usluge i osobu koja ih nudi, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti mogu navesti sljedeće informacije: ime, najviši relevantan akademski stupanj ili certifikat o završenoj edukaciji dobiven od akreditirane institucije, datum, tip, stjecanje dopusnice, članstvo u psihoterapijskim organizacijama i profesionalno relevantnim ili povezanim tijelima, adresu, telefonski broj, radno vrijeme, kratki popis vrste psihoterapijskih usluga koje nudi, odgovarajući prikaz informacija o cijenama, strane jezike koje govori, praksu u odnosu na osiguranje ili plaćanje od strane trećih osoba te druge kratke i prikladne informacije. Ukoliko nije zabranjeno od strane drugih sekcija ovih Etičkih načela, mogu se navesti i dodatne relevantne ili važne informacije za korisnike.

Odredba 7.b: Najavljujući ili reklamirajući psihoterapijske usluge ili publikacije, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne navode svoju povezanost s bilo kojom organizacijom na način koji bi lažno upućivao na sponzorstvo ili certifikat od strane te organizacije. Osobito ne tvrde da su registrirani u okviru europske ili nacionalne psihoterapijske udruge ili HKPT, ukoliko to nije istina. Ne navode svoj status u okviru udruge ili institucije na način koji sugerira da takav status uključuje specijaliziranu profesionalnu kompetentnost ili kvalifikaciju koju nemaju. Javne tvrdnje uključuju komunikaciju putem periodičnih izdanja, knjiga, popisa, direktorija, interneta, društvenih mreža, televizije, radija ili filmova, ali nisu ograničene na to.

Javne tvrdnje ne sadrže: a) lažne, obmanjujuće ili neopravdane tvrdnje; b) pogrešnu interpretaciju činjenica koja lako može prevariti ili usmjeriti u krivom smjeru jer unutar danog konteksta samo djelomično razotkriva relevantne činjenice; c) svjedočenje klijenta koje se odnosi na kvalitetu psihoterapeutovih usluga ili proizvoda; d) tvrdnju koja bi, namjerno ili ne, mogla dovesti do lažnih ili neopravdanih očekivanja u pogledu željenih rezultata; e) tvrdnju koja upućuje na neobične, jedinstvene te "jedine-te-vrste" sposobnosti; f) tvrdnju izrečenu s namjerom da izazove strahove, anksioznost ili emocije kod klijenta u odnosu na mogućnost neuspjelog ishoda, kako bi se prihvatile ponuđene usluge; g) tvrdnju koja se odnosi na prednosti ponuđenih usluga u usporedbi s drugima.

Odredba 7.c: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne nude usluge, novac i sl. predstavnicima tiska, radija, televizije, društvenih mreža ili drugih komunikacijskih medija u ime naknade za očekivano ili izvršeno promicanje njihove djelatnosti. Plaćeni oglas mora biti dokazan kao takav, osim ako iz konteksta jasno ne proizlazi da je riječ o plaćenju reklami. Ako se komunicira s javnošću putem korištenja radija ili televizije, oglas se prethodno mora snimiti i psihoterapeut i savjetodavni terapeut ga mora odobriti za objavu.

Odredba 7.d: Najave ili oglasi «grupa za osobni razvoj», sastanaka grupa s posebnim interesima, tečajeva, klinika, treninga i agencija trebaju sadržavati jasan opis ponuđenih iskustava ili treninga te jasnu izjavu o njihovoj svrsi. Edukacija, trening i iskustvo članova osoblja trebaju biti prikladno specificirani i dostupni prije početka grupe, treninga ili usluga. Jednako tako unaprijed trebaju biti dostupne informacije o plaćanju i ostalim dijelovima ugovora o sudjelovanju u radu grupe.

Odredba 7.e: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti povezani s razvojem ili promocijom psihoterapijskih tehnika, proizvoda, publikacija ili slično ponuđenih za komercijalnu prodaju, čine sve što mogu kako bi osigurali da se najave i oglasi predstave na profesionalan, znanstveno prihvatljiv, etički i činjenično-informativan način.

Odredba 7.f: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne sudjeluju radi osobne dobiti u komercijalnim najavama, reklamama ili promocijama proizvoda i usluga ako se to sudjelovanje zasniva isključivo na njihovoj ulozi psihoterapeuta ili savjetodavnog terapeuta.

Odredba 7.g: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti predstavljaju znanost i umjetnost djelatnosti psihoterapije te nude svoje usluge, proizvode i publikacije pošteno i precizno izbjegavajući pogrešna tumačenja iz senzacionalizma, pretjerivanja ili površnosti. Vođeni su primarnom obavezom da pomažu javnosti u razvijanju sudova, mišljenja i izbora koji se zasnivaju na informacijama.

Odredba 7.h: Javne objave ili oglasi kojima se pozivaju sudionici istraživanja, u kojima se ljude nastoji motivirati nuđenjem kliničkih ili nekih drugih profesionalnih usluga, moraju jasno objašnjavati prirodu usluga te troškove ili druge obveze koje sudionici u istraživanju trebaju prihvatiti.

Odredba 7.i: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prihvaćaju obvezu da upozore osobe koje predstavljaju njihove profesionalne kvalifikacije ili povezanost s proizvodima i uslugama na način koji nije u skladu s ovim smjernicama.

Odredba 7.j: Individualne dijagnostičke i terapijske usluge nude se samo u okviru profesionalnog psihoterapijskog odnosa. Ako se osobni savjeti daju putem javnih predavanja, društvenih mreža, članaka u novinama ili časopisima, radio ili televizijskim programima, poštom ili sličnim medijima, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti koriste relevantne podatke, koji su im na raspolaganju te održava najvišu razinu profesionalne prosudbe.

Odredba 7.k: Proizvodi koji se opisuju ili predstavljaju putem javnih predavanja, društvenih mreža, članaka u časopisima ili novinama, radio ili televizijskih programa, pošte ili sličnih medija trebaju zadovoljavati priznate standarde kakvi vrijede i za proizvode koji se koriste u kontekstu profesionalnog odnosa.

8. NAČINI PROCJENE

Opća odredba: Pri razvijanju, objavljivanju i korištenju psihoterapijskih tehnika procjene, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti svakako nastoje zastupati dobrobit i interese klijenata. Čuvaju klijenta od zlorabe rezultata procjene. Poštuju pravo klijenta da zna rezultate, interpretacije rezultata te osnove za zaključke i preporuke. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti brinu o tome da se unutar granica legalnih mandata održi sigurnost testova i drugih tehnika procjene.

Odredba 8.a: Koristeći tehnike procjene, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju pravo klijenata na potpuna objašnjenja prirode i svrhe pojedinih tehnika i to jezikom koji je klijentu razumljiv, osim ako je unaprijed izričito dogovoreno da se napravi iznimka u odnosu na to pravo. Ako objašnjenja trebaju dati drugi, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti oblikuju postupke kako bi osigurali prikladnost tih objašnjenja.

Odredba 8.b: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti odgovorni za razvoj i standardizaciju tehnika procjene koriste provjerene znanstvene postupke te vode računa o relevantnim standardima.

Odredba 8.c: Izvješćujući o rezultatima procjene, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ukazuju na sve eventualne zadržke glede valjanosti ili pouzdanosti zbog uvjeta vršenja procjene ili neprikladnosti normi u odnosu na ispitane osobe. Trude se rezultate procjena i njihove interpretacije osigurati od zlorabe drugih.

Odredba 8.d: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su svjesni da rezultati procjene mogu zastarijevati te da ne predstavljaju potpunu sliku osobe koju se procjenjuje. Čine sve što mogu kako bi izbjegli te spriječili zlorabu zastarjelih mjera ili nepotpunih procjena.

Odredba 8.e: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti koji nude usluge bodovanja i interpretacija sposobni su pružiti odgovarajuće dokaze glede valjanosti programa i postupaka korištenih pri oblikovanju interpretacija. Javno nuđenje usluga interpretacije smatra se konzultacijom među

profionalcima. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti čine sve što mogu kako bi izbjegli zlorabu izvješća o procjenama.

Odredba 8.f: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne potiču niti podupiru korištenje psihoterapijske i savjetodavne procjene od strane neprikladno educiranih ili na drugi način nekvalificiranih osoba putem podučavanja, sponzorstva ili supervizije.

9. PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

Opća odredba: Odluka o provođenju istraživanja zasniva se na promišljenoj procjeni psihoterapeuta i savjetodavnih terapeuta o tome kako na najbolji način mogu pridonijeti znanosti i dobrobiti ljudi. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti provode istraživanja na način da vode brigu o dostojanstvu i dobrobiti sudionika te svih onih na koje bi istraživanje moglo imati utjecaja.

Odredba 9.a: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti planiraju, provode i izvještavaju o vlastitom istraživanju u skladu sa znanstvenim i profesionalnim standardima te istraživačkom etikom. Pri tome nastoje svesti mogućnosti pogrešne interpretacija rezultata na najmanju moguću mjeru. Zbog i minimalne mogućnosti pogrešne interpretacija potreban je „double checking”.

Odredba 9.b: Planirajući istraživanje, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti odgovorni su provesti pažljivu procjenu njegove etičke prihvatljivosti te dobiti pisano odobrenje relevantnog etičkog povjerenstva. Ukoliko postoje etičke dvojbe, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se o tome konzultiraju s nadležnim povjerenstvom HKPT-a.

Odredba 9.c: Prije provedbe istraživanja, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti trebaju uz obrazloženje o svrsi i tijeku istraživanja dobiti pisano odobrenje relevantnih ustanova ili organizacija (uz obrazloženje o svrsi i tijeku istraživanja).

Odredba 9.d: Sudionici istraživanja trebaju imati pravo samostalnog donošenja informiranog pristanka o sudjelovanju. Za one sudionike koji nisu u stanju preuzeti odgovornost za sudjelovanje u istraživanju nužno je informirati ih na odgovarajući način te zatražiti odgovarajući pristanak od zakonski relevantne osobe ili institucije. Prije samog istraživanja psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti imaju obvezu informirati sudionike o prirodi istraživanja te o obvezama i pravima sudionika.

Odredba 9.e: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju individualnu slobodu osobe da odbije sudjelovati u istraživanju ili da se u bilo kojem trenutku povuče iz njega. Obaveza je psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta pri planiranju istraživanja da promišlja o poziciji moći istraživača u odnosu na sudionika ukoliko istraživanje uključuje situacije u kojima je sudionik student, klijent ili djelatnik, ali nisu ograničeni na njih. Prava sudionika imaju prednost u odnosu na potrebu provođenja istraživanja.

Odredba 9.f: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti odgovorni su za poštivanje znanstvenih i etičkih standarda vlastitih istraživanja ili istraživanja koja se provode pod njihovim mentorstvom.

Odredba 9.g: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne smiju prešutjeti ili davati netočne informacije sudionicima istraživanja o eventualnim neugodnim aspektima sudjelovanja u istraživanju, a koja bi mogla utjecati na njihovu odluku da sudjeluju (npr. negativna emocionalna stanja koja mogu biti povezana sa sudjelovanjem u istraživanju). Ako postupci istraživanja rezultiraju

nepoželjnim posljedicama za sudionika, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti odgovorni su za njihovu identifikaciju te za uklanjanje tih učinaka.

Odredba 9.h: Informacije, koje su tijekom istraživanja dobivene o pojedinim sudionicima, povjerljive su, osim ako unaprijed nije dogovoreno drugačije. Postoji li mogućnost da netko drugi ima pristup informacijama, ta se mogućnost, uz planirane načine zaštite povjerljivosti, treba objasniti sudioniku kao dio postupka za dobivanje pristanka zasnovanog na informiranosti.

Odredba 9.i: Nakon provedenog istraživanja psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti imaju obvezu informirati sudionike o rezultatima i zaključcima istraživanja.

Odredba 9.j: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti imaju obvezu preciznog izvještavanja o rezultatima istraživanja pri čemu neće prikazivati tuđe znanstvene podatke i ideje kao svoje. Ukoliko naknadno utvrde značajnu pogrešku u vlastitim radovima koji su već objavljeni, imaju obvezu tu grešku ispraviti. Ukoliko objavljeni rad sadrži one podatke koji su već objavljeni negdje drugdje, mora sadržavati odgovarajuću napomenu u kojoj je navedena izvorna publikacija. Nakon objave rezultata istraživanja, psihoterapeut i savjetodavni terapeut dužan je omogućiti uvid u pohranjene podatke zainteresiranim uz zaštitu povjerljivosti podataka o sudionicima i zaštitu autorskih prava.

10. RAD NA DALJINU

Opća odredba: Etičke dimenzije profesionalnog rada jednake su za psihoterapeute i savjetodavne terapeute u radu „uživo” i na daljinu (internet, mail, telefon ili bilo koja druga nedirektna sredstva rada). Posebnu pažnju potrebno je obratiti implementaciji etičkih načela, odredbi i profesionalnih standarda na daljinu i s visokom osjetljivošću i jasnoćom komunicirati o njima s klijentima i edukantima tijekom rada na daljinu.

Odredba 10.a Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti dužni su istražiti, u granicama svojim mogućnosti, povjerljivost i sigurnost u korištenju nedirektnih oblika psihoterapije i savjetovanja te o tome informirati klijente.

Odredba 10.b Potreban je poseban oprez u donošenju procjene za koje klijente, teme i načine rada je rad na daljinu primjeren te jasno komunicirati rizike.

Odredba 10.c Ako potrebe klijenata prelaze mogućnosti rada na daljinu, psihoterapeut ili savjetodavni terapeut obavezan je uputiti klijenta na skrb drugom stručnjaku koji može bolje odgovoriti na potrebe klijenta.

Završne odredbe

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti dužni su odbiti svaku radnju koja je u suprotnosti s odredbama Etičkog kodeksa.

U slučaju nekih dodatnih dvojbi vezanih uz etičko postupanje, psihoterapeuti ili savjetodavni terapeuti se mogu obratiti Etičkom povjerenstvu HKPT-a.

HKPT će, u okviru svojih mogućnosti, pružiti pravnu i stručnu podršku svim svojim članovima i članicama koji se uslijed dosljednog poštivanja odredbi Kodeksa nađu u situacijama koje nisu u mogućnosti sami razriješiti.

Kodeks mora biti dostupan svima koji se profesionalno bave psihoterapijom i provode psihoterapijsku izobrazbu, kao i svim klijentima i javnosti.

Pri izradi ovog Etičkog kodeksa Etičko povjerenstvo se vodilo procesnom paradigmom etike psihoterapije na način da je etika shvaćena kao živi proces, ne kao skup uputa koja unaprijed mogu definirati odgovor na svako etičko pitanje koje se može pojaviti u praksi.

Etičko povjerenstvo kao tijelo HKPT-a dužno je pratiti i prema potrebi predlagati izmjene ovog Etičkog kodeksa.